

Protokół

81. posiedzenia Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej, które odbyło się 25 września 2013 roku w gmachu Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii przy ul. Wspólnej 2 w Warszawie. W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Komisji – według załączonej listy obecności (zał. 1).

Wstępny porządek obrad obejmował:

1. Zagajenie.
2. Przyjęcie protokołu 80. posiedzenia Komisji z dnia 26 czerwca 2013 roku.
3. Sprawy bieżące.
4. Omówienie wykazów obcojęzycznych form nazw ważniejszych obiektów geograficznych położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w językach: angielskim, rosyjskim, niemieckim.
5. Omówienie kwestii opisywania terytoriów spornych.
6. Wolne wnioski.

Obrady prowadziła Ewa Wolnicz-Pawłowska, przewodnicząca Komisji.

Ad 1. Przewodnicząca przywitała członków Komisji.

Ad 2. Do protokołu 80. posiedzenia zgłoszono uwagi redakcyjne. Po ich uwzględnieniu protokół przyjęto jednogłośnie (15 głosów za).

Ad 3. K. Przyszewska poinformowała, że Główny Urząd Geodezji i Kartografii ogłosił przetargi na prace związane z zadaniami Komisji. Do składu przekazany został wykaz polskich nazw geograficznych świata, opracowywana jest polityczna mapa świata z nazwami zaczerpniętymi z wykazów Komisji (mapa ma być wydana zarówno w formie samodzielnej oraz jako załącznik do innych publikacji), przygotowane zostały zasady latynizacji dla języka amharskiego. Pomimo ogłoszeń informujących o poszukiwaniu ekspertów, nie zgłosili się chętni do opracowania zasad latynizacji dla języków hebrajskiego, tybetańskiego, dzongka i łemkowskiego oraz do opracowania „Wykazu obcojęzycznych form nazw ważniejszych obiektów geograficznych położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej” w językach francuskim, hiszpańskim, czeskim, słowackim i ukraińskim. K. Przyszewska zaapelowała o przekazywanie informacji o tych pracach osobom, które mogłyby je wykonać – ogłoszenia dotyczące niektórych prac pojawiły się już kilkakrotnie, zatem GUGiK może uznać, że skoro nie ma chętnych, to nie warto kontynuować ogłaszania ofert na te prace. Ponieważ są to zadania ważne z punktu widzenia Komisji, jej członkowie powinni wyszukać potencjalnych wykonawców, zarówno do opracowania zasad latynizacji, jak i wykazów obcojęzycznych form nazw obiektów położonych w Polsce, oraz zaprosić ich do składania ofert.

K. Przyszewska przedstawiła informacje o połączonych: posiedzeniu Bałtyckiej Sekcji Regionalnej UNGEGN, posiedzeniu Nordyckiej Sekcji Regionalnej UNGEGN oraz seminarium „Integration of onomastic data in National Spatial Data Infrastructure”. Spotkanie odbyło się w dniach 18–20 września w Tallinnie, a stronę polską reprezentowała Katarzyna Przyszewska (GUGiK, KSNG) i Jerzy Ziuzia (GUGiK). Pierwszego dnia odbyło

się posiedzenie Sekcji Bałtyckiej, której Polska jest pełnoprawnym członkiem od ubiegłego roku, oraz krótkie spotkanie Sekcji Nordyckiej.

W posiedzeniu Sekcji Bałtyckiej uczestniczyli przedstawiciele państw członkowskich (Estonii, Litwy, Łotwy, Polski, Rosji), Białorusi (obserwator w sekcji) i przedstawiciele państw nordyckich – Danii, Finlandii, Szwecji i Norwegii. Uczestniczyło w nim ok. 20 osób reprezentujących te państwa, ponadto obecna była liczna grupa uczestników z różnych estońskich instytucji. Na spotkaniu zaprezentowano 10 referatów oraz krajowe wydawnictwa kartograficzne. Strona polska przedstawiła referaty dotyczące nowo opublikowanego „Wykazu urzędowych nazw miejscowości i ich części” oraz prac związanych z państwowym rejestrem nazw geograficznych. Zaprezentowano także opracowany w GUGiK-u „Atlas świata dla niewidomych i słabowidzących”. Atlas spotkał się z bardzo dużym zainteresowaniem, a po spotkaniu prezentowany egzemplarz został przekazany na ręce prof. dr. Urmasa Sutropa z Instytutu Języka Estońskiego, który ofiaruje go bibliotece szkoły dla niewidomych i słabowidzących.

Drugiego dnia spotkania odbyło się seminarium, na którym przedstawiciele instytucji odpowiedzialnych za nazewnictwo geograficzne w poszczególnych państwach przedstawiali działania swoich instytucji. Ostatniego dnia odbyła się wycieczka studyjna do pobliskiego Parku Narodowego Lahemaa i dworu Palmse manor.

Kolejne posiedzenie Bałtyckiej Sekcji Regionalnej UNGEGN zostało zaplanowane w Warszawie w drugiej połowie 2014 roku.

W dalszej części posiedzenia wyjaśniono kilka nazw z wykazu polskich nazw geograficznych świata.

Na 21. posiedzeniu 4 października 2005 roku Komisja wprowadziła nazwy *Andiżan* dla miasta i *wilajet andiżański* dla jednostki administracyjnej w Uzbekistanie, przyjmując tradycyjny zapis nazwy, będący transkrypcją nazwy rosyjskiej *Андижан*, nie zaś zapis wynikający z obecnej nazwy uzbeckiej *Andijon*. W wykazie „Nazewnictwo geograficzne świata. Zeszyt 5: Azja Środkowa i Zakaukazie” pojawiła się także nazwa *Wielki Kanał Andiżoński*. Nazwę tego kanału zaproponował autor wykazu nazw z obszaru Uzbekistanu – J. Tulisow. Jednak w czasie prac nad wykazem informacja o tym, że jest to propozycja nowego egzonimu umknęła i nazwa ta bez omawiania przez Komitet Redakcyjny i samą Komisję pozostała uwzględniona w wykazie. Jest to ważny kanał i powinien mieć zalecaną polską nazwę, jednak w formie przez „a” – takiej, jaką przyjęto dla miasta i dla wilajetu. Komisja formalnie przyjęła, przez aklamację, wprowadzenie egzonimu ***Wielki Kanał Andiżański***.

Na 21. posiedzeniu 4 października 2005 roku Komisja wprowadziła egzonim *Megrelia i Górna Swanetia* dla jednostki administracyjnej Gruzji. Zaproponowany egzonim był dokładnym tłumaczeniem nazwy gruzińskiej *Samegrelo da Zemo Swaneti* uwzględnionej w wykazie. Jednak nazwa gruzińska ma zapis (w latynizacji) *Samegrelo-Zemo Swaneti* i taka forma używana jest przez władze gruzińskie. W związku z tym Komisja postanowiła, przez aklamację, zmienić polską nazwę tej jednostki na ***Megrelia-Górna Swanetia***.

W połowie lipca w Sudanie została przywrócona prowincja Kordofan Zachodni. Została ona zlikwidowana w połowie 2005 roku, co było jednym z elementów porozumienia

władz sudańskich z Ludową Armią Wyzwolenia Sudanu, dążącą do oderwania Sudanu Południowego. Obszar Kordofanu Zachodniego podzielony został wówczas pomiędzy Kordofan Południowy i Kordofan Północny. Egzonim *Kordofan Zachodni* Komisja przyjęła na 14. posiedzeniu (29 października 2003 roku), skasowała go zaś dopiero na 58 posiedzeniu (23 lutego 2011 roku) w trakcie omawiania wykazu polskich nazw geograficznych z obszaru Afryki. Ponieważ jednostka ta została przywrócona, Komisja postanowiła, przez aklamację, przywrócić egzonim ***Kordofan Zachodni***.

Na 78. posiedzeniu 27 marca 2013 roku Komisja przyjęła egzonimy dla dwóch rezerwatów biosfery w Słowenii: *Rezerwat Biosfery Alp Julijskich* oraz *Rezerwat Biosfery Krasu*. Jednak według Drago Kladnika ze Słowenii, który weryfikował wykaz nazw geograficznych z obszaru Słowenii (zamieszczony w 11. zeszycie „Nazewnictwa geograficznego świata”), nazwy takie w Słowenii nie funkcjonują – formalnie UNESCO wyznaczyło rezerваты biosfery i ich nazwy, jednak na poziomie krajowym nie są one stosowane, a nazwy słoweńskie to tłumaczenie ustalonej nazwy angielskiej. Stosowane są nazwy faktycznie istniejących obszarów chronionych: *Triglavski narodni park* i *Regijski park Škocjanske jame*. Z tego powodu Drago Kladnik zaproponował usunięcie zarówno nazw słoweńskich, jak i polskich dla tych rezerwatów biosfery.

W czasie dyskusji zwrócono uwagę, że nazwy rezerwatów biosfery powołanych przez UNESCO są podawane w wielu publikacjach, warto zatem, aby były dla nich stosowane polskie nazwy, jeżeli rezerwat nazwany jest od obiektu posiadającego polski egzonim. Zastanawiano się, czy nie podać samych polskich nazw, pomijając nazwy słoweńskie, gdyż słoweńskie nazwy tych rezerwatów nie są nazwami formalnie przyjętymi w Słowenii. Jednak zauważono, że również nazwy rezerwatów biosfery istniejących w Polsce nie są urzędowo ustalane, a same rezerваты biosfery nie są prawnie uznanymi obszarami chronionymi istniejącymi w Polsce (nie uwzględnia ich ustawa o ochronie przyrody) – są to obszary chronione ustanawiane na szczeblu międzynarodowym. Z tego powodu takie nazwy jak *Rezerwat Biosfery „Puszcza Kampinoska”* (obejmujący Kampinoski Park Narodowy), *Słowiński Rezerwat Biosfery* (obejmujący Słowiński Park Narodowy), czy *Rezerwat Biosfery „Polesie Zachodnie”* (obejmujący Poleski Park Narodowy) nie mają w Polsce urzędowego statusu. Podobnie inne narodowe nazwy rezerwatów biosfery (endonimy), uwzględnione w wykazie egzonimów, często nie są formalnie zatwierdzone w danym państwie. Ponieważ w słoweńskich publikacjach obie słoweńskie nazwy rezerwatów biosfery są jednak spotykane, Komisja postanowiła, przez aklamację, pozostawić dla obu rezerwatów zarówno nazwy polskie, jak i ich słoweńskie odpowiedniki.

Dla miasta w Turcji zapisywanego oryginalnie *İzmir* nie zostało dotychczas przyjęte spolszczenie, pomimo że forma *Izmir* jest bardzo często spotykana. Ponieważ istnieje ustalony egzonim *Zatoka Izmirska* (tur. İzmir Körfezi) z zapisem przez *I* bez kropki, a także ze względu na to, że ustalonych zostało wiele polskich nazw różniących się od nazwy oryginalnej jedynie opuszczeniem znaku diakrytycznego – m.in. *Pržno* (czes. Pržno), *Tabor* (czes. Tábor), *Zlín* (czes. Zlín), *Malaga* (hiszp. Málaga), *Fatima* (port. Fátima), *Kremna* (słow. Kremná), *Stara Leśna* (słow. Stará Lesná), *Parana* (hiszp. Paraná), *Bogota* (hiszp. Bogotá) – Komisja postanowiła, przez aklamację, dodać egzonim ***Izmir*** zarówno dla miasta, jak i dla jednostki administracyjnej.

W wykazie polskich nazw geograficznych świata wszystkie państwa i terytoria muszą zostać przyporządkowane do rozdziałów odpowiadającym poszczególnym częściom świata (Europa, Azja, Afryka, Ameryka Północna, Ameryka Południowa, Australia i Oceania, Antarktyka). W wykazie nazw państw dla niektórych terytoriów oddalonych od kontynentów jako położenie podawano nie część świata, tylko ocean – w przypadku wykazu egzonomów takie postępowanie nie jest możliwe. Przynależność dwóch terytoriów do części świata, a zatem i rozdziałów, budzi wątpliwość – Brytyjskiego Terytorium Oceanu Indyjskiego (obejmującego wyspy Czagos), wymienianego dotychczas w wykazie Afryki, oraz Wyspy Clippertona, wymienianej dotychczas w wykazie Australii i Oceanii.

Politycznie wyspy Czagos związane są z Afryką – zajęte zostały przez Francję w XVIII wieku i włączone do jej kolonii Mauritius, następnie w 1810 roku zostały zajęte przez Brytyjczyków i przyłączone do Seszeli (usankcjonowane traktatem z 1814 r.). W 1903 roku wyspy odłączono od Seszeli i przyłączono do brytyjskiego Mauritiusa. Niecałe trzy lata przed uzyskaniem przez Mauritius niepodległości wyspy zostały od niego odłączone i wraz z kilkoma wyspami odłączonymi od Seszeli (Aldabra, Farquhar, Desroches – leżącymi na zachód od głównych wysp Seszeli) utworzono z nich Brytyjskie Terytorium Oceanu Indyjskiego. W połowie 1976 roku, w momencie uzyskania niepodległości przez Seszele, wyspy Aldabra, Farquhar i Desroches zostały im zwrócone. Od tego czasu Brytyjskie Terytorium Oceanu Indyjskiego obejmuje wyłącznie wyspy Czagos.

Wyspy Czagos geograficznie są kontynuacją azjatyckich Lakszadiwów i Malediwów – te trzy grupy wysp leżą na jednym podmorskim Grzbiecie Czagos-Lakkadiwy i są oddzielone rozległym Grzbieciem Środkowoindyjskim od wysp afrykańskich (wyspy wchodzące w skład Seszeli i Mauritiusa leżą na Grzbiecie Maskareńskim). Wyspy Czagos leżą zdecydowanie bliżej Azji i wysp azjatyckich niż Afryki i wysp afrykańskich. Ich odległość od Malediwów (atol Addu) wynosi 520 km, od Cejlonu 1540 km, a od kontynentu azjatyckiego (Indie, przylądek Komoryn) 1600 km. Tymczasem od najbliższych wysp afrykańskich dzieli je 1660 km (należąca do Seszeli wyspa Coëtivy oraz należące do Mauritiusa wyspy Algalega i Rodrigues), 1760 km od Mahé (główna wyspa Seszeli), 2080 km od Mauritiusa, 2450 km od Madagaskaru i 2830 km od kontynentu afrykańskiego (wybrzeże Somalii).

T. Wites poinformował, że kontaktował się w sprawie wysp z M. Jędrusikiem, który zajmuje się w swojej pracy naukowej wyspami tropikalnymi – M. Jędrusik poparł zmianę przynależności do części świata Brytyjskiego Terytorium Oceanu Indyjskiego, gdyż geograficznie wyspy te są związane z Azją, a nie z Afryką. Komisja, przez aklamację, postanowiła zatem, że w wykazie polskich nazw geograficznych świata Brytyjskie Terytorium Oceanu Indyjskiego będzie wymienione w rozdziale „Azja”, a nie w rozdziale „Afryka”.

Wyspa Clippertona tradycyjnie wymieniana była jako część Oceanii – administrowana była przez wysokiego komisarza Polinezji Francuskiej, przez co przeważnie określano, że jest częścią Polinezji Francuskiej. Tak była opisywana na mapach PPWK; KSNG jeszcze w wykazie nazw państw z 2003 r. podawała przy Polinezji Francuskiej, że obejmuje Clipperton, zaś w zeszycie 1. Nazewnictwa geograficznego świata z 2004 r. wyspa ta wymieniona była w wykazie nazw Polinezji Francuskiej.

Po francuskich reformach konstytucyjnych z 2003 i 2007 roku dotyczących terytoriów zależnych, wyspa ta wymieniona jest w konstytucji wprost jako osobne terytorium Francji i administrowana jest bezpośrednio z Paryża. W konsekwencji Komisja w wykazie

państw z 2007 roku wymieniła to terytorium osobno. Osobno znajduje się też ono w przygotowanym wykazie polskich egzonymów.

Wątpliwość budzi, czy terytorium to powinno być zaliczane do Australii i Oceanii, czy może jednak do Ameryki Północnej (która obejmuje także państwa środkowoamerykańskie i karaibskie). Wyspa ta leży zdecydowanie bliżej Ameryki Północnej niż którejkolwiek z wysp zaliczanych do Oceanii: odległości jej od najbliższych wysp w Oceanii (najbliższa z wysp Markizów) wynoszą ok. 3950 km, a od Hawajów ok. 5000 km; natomiast tylko 950 km dzieli je od najbliższej wyspy północnoamerykańskiej (Socorro w wyspach Revillagigedo) i 1080 km od samego kontynentu (wybrzeże Meksyku koło Menzanillo).

T. Wites poinformował, że według M. Jędrusika wyspę tę, pomimo że leży zdecydowanie bliżej Ameryki Północnej niż Oceanii, należałoby jednak ze względów politycznych zaliczyć do Oceanii. W dyskusji zwracano uwagę, że w pozostałych przypadkach brane pod uwagę były uwarunkowania fizycznogeograficzne, a nie polityczne, gospodarcze, czy historyczne (biorąc je pod uwagę, np. Cypr musiałby być wymieniony w Europie). Ostatecznie Komisja postanowiła, że w wykazie polskich nazw geograficznych świata Wyspa Clippertona będzie wymienione w rozdziale „Ameryka Północna”, a nie w rozdziale „Australia i Oceania” – za takim rozwiązaniem opowiedziało się 8 członków Komisji, przeciw nie był nikt, 6 osób wstrzymało się od głosu.

M. Zych poinformował o uwagach, jakie w trybie roboczym napłynęły z MSZ do wykazu nazw państw (wykaz został przesłany do konsultacji). Większość uwag i wątpliwości udało się wyjaśnić w trybie roboczym, pozostały jednak dwie kwestie sporne dotyczące obywateli Indii i Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

Odnosnie do nazw dla obywateli Indii MSZ zaproponowało uwzględnienie wyłącznie formy *Indus* (*Induska*, *Indusi*), pominięcie zaś formy *Hindus* (*Hinduska*, *Hindusi*). Zaproponowaną zmianę argumentowano tym, że zgodnie z przyjętą w naukach orientalistycznych terminologią, mieszkańcem Indii jest *Indus*, zaś *hindus* to termin oznaczający wyznawcę hinduizmu – stawianie znaku równości między słowami *Hindus* i *Indus* przedłuża tylko stan zamieszania pojęć i nieporozumień, gdyż kilkaset milionów Indusów nie jest hindusami.

W czasie dyskusji M. Zych przypomniał, że nazwa obywateli Indii była omawiana przy poprzednich wydaniach wykazu nazw państw. W wykazie z 1997 roku, czyli opracowanym jeszcze przez poprzedni skład Komisji, podane były obie nazwy – *Indus*, jako pierwsza, oraz *Hindus*, jako druga. W wykazie nazw państw z 2003 roku, czyli pierwszym opracowanym przez Komisję obecnej kadencji, nazwa *Indus* została pominięta, a wymieniono wyłącznie formę *Hindus*. Tylko nazwa *Hindus* wymieniona była w kolejnym wydaniu wykazu, z 2007 roku. *Indus*, jako forma wariantowa dla *Hindusa*, ponownie została uwzględniona w wykazie nazw państw z 2011 roku. Stało się tak na wniosek ówczesnej Komisji Ortograficzno-Onomastycznej Rady Języka Polskiego. Nazwę mieszkańca Indii jako *Hindus* podają także słowniki, m.in. „Wielki słownik ortograficzny PWN z zasadami pisowni i interpunkcji” pod red. E. Polańskiego. Natomiast w najstarszych wykazach nazw państw, z 1977 i 1986 roku użyta była wyłącznie forma *Indus*. A. Karp wyjaśnił, że indolodzy, w tym prof. M.K. Byrski, zalecają stosowanie słowa *Indus* oraz dążą do wyparcia tym terminem słowa *Hindus*, jako odnoszącego się do obywateli Indii. Jednocześnie zdają sobie sprawę, że nazwa *Hindusi* w odniesieniu do obywateli Indii jest obecnie powszechnie stosowana.

Zauważył przy tym, że nie istnieje etnonim *Hindus* – taki naród w Indiach nie istnieje, również tą nazwą nie określa się osób hindijczyków. Przypomniał także, że podobna sytuacja miała miejsce z przymiotnikiem *hinduski*, który powszechnie był odnoszony do Indii – po latach konsekwentnego wypierania tego przymiotnika obecnie w większości poważnych publikacji stosowany jest w tym znaczeniu wyłącznie przymiotnik *indyjski*. D. Kalisiewicz poinformował, że w trakcie opracowywania 30-tomowej „Wielkiej encyklopedii PWN” konsekwentnie stosowano nazwę *Indusi*, pomijając termin *Hindusi*. W czasie dyskusji przypomniano, że – zgodnie z założeniami publikacji „Urzędowy wykaz nazw państw i terytoriów niesamodzielnych” – nazwy obywateli państw i mieszkańców terytoriów, zawarte w tej publikacji, ustala Zespół Ortograficzno-Onomastyczny Rady Języka Polskiego (informacja o tym podana jest zarówno na stronie redakcyjnej publikacji, jak i w jej wprowadzeniu). Komisja uznała, że należy przestrzegać tego ustalenia, a ewentualne zmiany skonsultować z Zespołem Ortograficzno-Onomastycznym.

Głosy w dyskusji, czy przychylić się do propozycji MSZ, były podzielone. Ostatecznie Komisja postanowiła, przy 8 głosach za, 5 przeciw i 2 wstrzymujących się, zwrócić się do Zespołu Ortograficzno-Onomastycznego z wnioskiem o ustalenie, jako jedynej poprawnej nazwy dla obywateli Indii – formy *Indusi*. Do czasu zajęcia stanowiska przez Zespół w „Urzędowym wykazie nazw państw i terytoriów niesamodzielnych” uwzględnione będą obie nazwy, przy czym forma *Indusi* znajdzie się na pierwszym miejscu (obecnie jest na drugim). Jeżeli Zespół zajmie stanowisko do czasu druku wykazu, zmiana ta będzie uwzględniona w wydrukowanej publikacji, jeżeli zaś zajmie stanowisko w późniejszym terminie, to zmiana ta zostanie podana w aktualizacjach wykazu na stronie internetowej Komisji.

Odnosnie do nazw dla obywateli Zjednoczonych Emiratów Arabskich MSZ zaproponowało dodanie nazw *Emiratczyk*, *Emiratka*, *Emiratczycy*, jako często stosowanych. Obecnie w „Urzędowym wykazie nazw państw i terytoriów niesamodzielnych” nie jest podawana nazwa obywateli tego państwa, co oznacza, że zalecana jest wyłącznie forma opisowa „obywatel Zjednoczonych Emiratów Arabskich”. O jednowyrazowe nazwy obywateli Zjednoczonych Emiratów Arabskich Komisja Standaryzacji Nazw Geograficznych pytała już Komisję Ortograficzno-Onomastyczną w 2011 roku. Wtedy otrzymaliśmy odpowiedź, że formy te są niezalecane. W czasie dyskusji zwrócono uwagę, że nazwy w tej postaci są stosowane obecnie coraz częściej, także przez polskich arabistów; zastrzeżenia pojawiły się jednak do formy *Emiratka*. Nazwy mieszkańców Zjednoczonych Emiratów Arabskich uwzględnione były w przygotowanych przez Komisję wykazach nazw państw z 1986 i 1997 r., pominięte zostały dopiero w wykazie z 2003 roku. Komisja postanowiła, przez aklamację, zwrócić się do Zespołu Ortograficzno-Onomastycznego z wnioskiem o ustalenie nazw dla obywateli Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

M. Zych poinformował, że ukazała się mapa turystyczna „Okolice Wilna” w skali 1:100 000 z litewskim i polskim nazewnictwem. Mapę wydała Agencja „TD” Wydawnictwo Turystyczne z Warszawy, a polskie nazewnictwo podano według przedwojennych map Wojskowego Instytutu Geograficznego. Członkowie Komisji uznali, że ze względu na bogate polskie nazewnictwo warto zrecenzować tę publikację, zwłaszcza, że recenzje publikacji nazewnicznych znajdują się w planie pracy Komisji na bieżący rok.

Ad 4. Jako ten punkt omówiono punkt 5 porządku obrad – „Omówienie kwestii opisywania terytoriów spornych”.

M. Zych przedstawił listę terytoriów spornych uwzględnionych w wykazie polskich nazw geograficznych świata – są to terytoria, które zostały z nazwy wymienione w wykazie, a także terytoria, na których znajdują się obiekty geograficzne wymienione w wykazie. W wykazie uwzględnionych zostało 40 takich terytoriów – od bardziej znanych obszarów spornych, takich jak Falklandy, Kaszmir, sektory antarktyczne, czy państwa nieuznawane, po roszczenia, o których mniej głośno, jak turecki region Hatay, wyspy Czagos, czy zachodnia część Gujany. Jeżeli zaś wziąć pod uwagę wszystkie publikacje Komisji, to uwzględnione zostały w nich 72 takie obszary. Ponieważ w wykazach wszystkie obiekty są podawane w podziale na państwa i terytoria, to wymienienie obiektów z obszarów spornych w wykazie nazw z obszaru danego państwa jest de facto przyporządkowaniem ich przynależności politycznej. W większości przypadków obiekty takie wymienione zostały w wykazie państwa faktycznie sprawującego kontrolę nad danym obszarem, z endonimami podanymi w języku tego państwa, sporadycznie z przypisem wyjaśniającym sporny status. Jednak spotykane są i inne rozwiązania:

- wyodrębnienie całego obszaru spornego jako osobnej jednostki, bez zaznaczania faktycznej administracji przez poszczególne strony (Palestyna, Jerozolima, Sahara Zachodnia, Wyspy Spratly, Tajwan, Antarktyda),

- wymienienie w wykazie państwa de iure sprawującego kontrolę, jednak z uwzględnieniem również nazewnictwa stosowanego przez drugą stronę (państwa nieuznawane: Naddniestrze, Abchazja, Cypr Północny, Górski Karabach, Osetia Południowa, Somaliland),

- wymienienie obiektu w wykazach obu państw (np. Wzgórza Golan, Abu Musa, wyspa Tiran), przy czym dla niektórych obiektów podano tylko nazwę stosowaną w danym państwie (stąd obiekt w dwóch wykazach może mieć różne nazwy), dla niektórych nazwy z obu państw.

M. Zych zwrócił także uwagę, że w maju 2003 roku ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie sposobu przedstawiania na mapach przedmiotów sporów międzynarodowych, w którym m.in. stwierdzono, że obszary sporne należy zaznaczyć odpowiednim znakiem granicy różniącym się od znaku granicy państwowej, a nazwy obiektów z obszarów spornych należy podawać w językach państw, których dotyczy przedmiot sporu międzynarodowego. Ponieważ Komisja ustala nazwy również do wykorzystywania przez kartografów na mapach, powinna uwzględniać także wymogi nazewnictwa stawiane przez to rozporządzenie tak, aby kartografowie mogli zgodnie z nim opisać nazwy na obszarach spornych. Ponadto takie obszary muszą być uwzględniane na mapach opracowywanych przy okazji prac Komisji – poprzednia mapa polityczna świata, która ukazała się jako załącznik do wykazu nazw państw z 2003 roku, nie uwzględniła tego rozporządzenia, jednak na obecnie opracowanej mapie świata, która ma zostać m.in. zamieszczona na stronie internetowej Komisji, takie terytoria zostały zaznaczone.

W czasie dyskusji podkreślano, że w kompetencjach Komisji nie leży zajmowanie stanowiska w kwestiach politycznych, a jej zadaniem jest wyłącznie podawanie poprawnego nazewnictwa, zarówno polskiego, jak i oryginalnego. Z drugiej strony zwracano uwagę, że często nie ma możliwości podania endonimu bez ustalenia przynależności państwowej, a podanie danej nazwy jest de facto zajęciem stanowiska względem przynależności nazwanego obiektu. Zgodzono się, że dotychczasowa niekonsekwencja w podawaniu nazw

dla obiektów z obszarów spornych jest zbyt duża i należałoby przyjąć bardziej sformalizowane rozwiązania. Zaproponowano, aby przyjąć najprostsze rozwiązanie – nazwy podawać wyłącznie według faktycznego administrowania danym obszarem. W czasie dyskusji ustalono, że nie zawsze takie rozwiązanie będzie korzystne, należy także brać pod uwagę stanowisko, jakie zajmuje Polska w odniesieniu do danego terytorium (o ile takie stanowisko jest zajmowane). Ostatecznie ustalono, że w większości przypadków należy podawać nazwy według faktycznej przynależności państwowej, jednak o roszczeniach powinny informować przypisy, w których – jeżeli jest taka konieczność – podane byłyby nazwy stosowane przez drugą stronę sporu. W przypadku niektórych obszarów (np. Palestyna, Sahara Zachodnia) zastosowane będą odmienne kryteria, za każdym razem jednak uzasadnione. Ponadto przyjęty sposób prezentowania obszarów spornych będzie skonsultowany z Ministerstwem Spraw Zagranicznych.

Ad 5. Jako ten punkt omówiono punkt 4 porządku obrad – „Omówienie wykazów obcojęzycznych form nazw ważniejszych obiektów geograficznych położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w językach: angielskim, rosyjskim, niemieckim”.

Założenia do wykazu obcojęzycznych form nazw ważniejszych obiektów geograficznych położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przyjęto na 64. posiedzeniu Komisji (26 października 2011 roku). Na 73. posiedzeniu (5 września 2012 roku) Komisja jednogłośnie przyjęła do dalszych prac przekazane przez autorów materiały, dotyczące nazw w języku angielskim, rosyjskim i niemieckim. Zaznaczono wówczas, że wszelkie uwagi Komisji do materiałów będą wyjaśniane z autorami na podstawie rocznej rękojmi z tytułu należytego wykonania – jednak ze względu na intensywne prace związane z kończeniem omawiania nazw do wykazu polskich nazw geograficznych świata Komisja w ciągu roku nie zajęła się omawianiem tych materiałów.

W czasie dyskusji zwrócono uwagę, że wykazy nazw, które zostały opracowane przez trzy różne osoby, znacznie się od siebie różnią. Według A. Czernego wykaz nazw po niemiecku został wykonany fatalnie i nie nadaje się do dalszych prac – należałoby go wykonać od nowa. K. Przyszewska zwróciła uwagę, że praca została wykonana i przyjęta przez Komisję, ponadto nie ma możliwości, aby GUGiK jeszcze raz zlecał wykonanie tej samej pracy. M. Zych zauważył, że zgodnie z założeniami wykazy powinny być jeszcze zrecenzowane (recenzent ocenia poprawność materiału, może dodać swoje komentarze do zaproponowanych nazw, a także przedstawić własne propozycje), a dopiero po zrecenzowaniu będą omawiane przez Komisję, która analizując nazwę po nazwie będzie decydowała, czy przyjąć propozycje autora lub recenzenta, czy też przyjąć inne rozwiązanie – w tym trybie istnieje zatem możliwość poprawy wykazu.

W czasie dalszej dyskusji uznano, że przed zleceniem wykazów w kolejnych językach należałoby na podstawie otrzymanych wykazów utworzyć wykaz wzorcowy. Na jego podstawie mogłyby być opracowywane wykazy w innych językach. Zaproponowano, że taki wykaz zostanie sporządzony dla nazw w języku rosyjskim, a do jego przygotowania zgłosił się A. Czerny i T. Wites.

Uznano także, że należy doprecyzować zarówno założenia opracowywania wykazów, jak również wymagania i kwalifikacje, jakie powinni spełniać autorzy wykazów. W czasie dotychczasowych prac przyjęto, że wykazy będą przygotowywać językoznawcy, przy czym (oprócz wykształcenia językowego w zakresie danego języka) wymagania dla autorów określono następująco:

1) bardzo dobra znajomość zagadnień nazewnictwa geograficznego potwierdzona wykazem co najmniej 2 prac lub co najmniej pięcioletnim doświadczeniem w charakterze tłumacza z danego języka albo

2) co najmniej pięcioletnie doświadczenie zawodowe w szkolnictwie wyższym lub instytucjach naukowych w zakresie danego języka.

Analogicznie wymagania powinny zostać przyjęte dla recenzentów. M. Zych zwrócił uwagę, że członkowie Komisji powinni zapraszać do zgłaszania się do wykonania tej pracy osoby, które mogłyby ją solidnie wykonać, tak aby oferty były składane nie tylko przez osoby przypadkowe (np. do opracowania wykazu nazw po niemiecku zgłosiła się tylko jedna osoba).

Uznano, że w przypadku wykazów należy ustalić minimalną liczbę publikacji, w tym minimalną liczbę publikacji kartograficznych, które powinny być wykorzystywane przy sporządzaniu wykazu. Uznano także, że w przypadku, gdy dana forma nazwy nie jest w języku powszechnie stosowana, należy podać przypis wskazujący na źródła jej występowania. W wykazie powinny być uwzględnione różne, spotykane w literaturze formy nazwy, a w komentarzu powinna zostać podana propozycja autora – którą z tych nazw proponuje przyjąć, a jeżeli proponuje nie przyjmować żadnej (zaleca polski endonim), to dlaczego itp.

Dalsze omawianie założeń i ich doprecyzowanie odłożono na kolejne posiedzenie Komisji. Ustalono, że do czasu przyjęcia tych uściślonych założeń GUGiK nie powinien zlecać dalszych prac związanych z opracowywaniem wykazów obcojęzycznych form nazw ważniejszych obiektów geograficznych położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – tj. wykazów w językach francuskim, hiszpańskim, czeskim, słowackim i ukraińskim oraz recenzji wykazów w językach angielskim, rosyjskim i niemieckim.

Termin kolejnego posiedzenia Komisji ustalono wstępnie na 20 listopada 2013 roku.

Na tym posiedzenie zakończono.

Protokółował:
Wiceprzewodniczący Komisji
mgr Maciej Zych

Przewodnicząca Komisji
prof. dr hab. Ewa Wolnicz-Pawłowska